

cum magnâ discretione usurpandus, famâ & existimatione, periclitetur,
ne infecti de vitâ, Medicus verò de & pœnes luat facilis credulitatis.

De Febris intermittentibus.

OBSERVAT. I.

De febre Quotidianâ unico haustu profligatâ.

Xor mea dilecta Ursula, febre quotidianâ aliquandiu vexata, in cassum adhibitis purgantibus,

℞. Fol. card. ben. ℥ij. R. Genti. ℥j. f. p. cum vino dil. & exh.

Antè paroxysmum, exin ingens copia humoris phlegmatici, vomitu rejecta & ita febris unicâ vice expugnata. Siquidem experientia cum ratione conjunctâ contestatur, emetica & diaphoretica in febris intermittentibus plus opis præstare, quàm purgantia, Cum vomitiva

crassos ac viscosos humores intimius impactos & fortiter adhærescentes, magnâ vi revellant, diaphoretica autem relictam vitiosam partium constitutionem corrigant, insimul *muco* seu inquinamentum febrile resolvendo ac discutiendo. Et si multoties solutiva ingerantur, ad vitiosos humores educendos, sed cum restat *κακοπύρρα* viscerum concoctioni inservientium, indies novæ pullulat materia corrupta, quæ recurrentis paroxysmi causa.

OBSERVAT. II.

De febre Quotidianâ & Tertianâ nothâ.

Expertus sum non rarò, corpore in aq. & vini. a. ℥. j. de col. exh. 34, prius probè evacuato, ad *μύκμα* vi. cal. febrile discutiendum.

℞. Herb. card. b. centaur. min. a. Per aliquot matutinas, præsertim si membrorum intumescencia adsit, m. ij. Interdum ad. R. asari. m. ℥. dec. in lecto sudor excipiendus.

OBSERVAT. III.

At tertianâ nothâ vino medicato brevî immunis reddita,

Cum

Cum Generosa Dn. Baroniſſa in febre Tertianâ *Eichſtätten* / nothâ occupata, antè meum adventum alterius Medici conſilio, à quo ordinatum vinum medicatum, ſed nihil penitus operatum, inſuper ei, cum eſſet ſymptomatis hyltericis obnoxia, adverſarium: tum aliud genus vini laxativi à me præſcriptum.

℞. R. cich. ꝑij. ſcenic. polyp. q. an. ꝑij. herb. beton. meliſſ. abl. rom. anth. cent. min. chamædr. adianti utr. a. p. j. fol. ſen. El. f. f. ꝑj. agar. rec. tro. Rhab. El. a. ꝑij. gal. min. ꝑj. cum ſind. al. f. ſac. infund. 3. quart. vini & lb. j. aq. cichor.

Alternis matutinis antè prandium dimidium quartale hauſit magno cum levamine, copioſâ ſed leni evacuatione ſuccedancâ, intra paucos dies, febris reliquit. Notatu dignum, quod Generoſa agra uterinis ſymptomatis ſubjecta, in primis abſtorens ab odore roſarum. Cum ali-

quando adhuc Virgo Auguſtæ Vin- delicorum ægrotallet, & clyſma à duobus Medicis ordinatum, injec- tum, cujus ingrediens, inter cate- ra, mel roſatum, exin in lethalia in- cidit ſymptomata, ut magno labore vix ad ſe redire, quierit. Si vel mini- mum ex roſis alicui tragemati mix- tum, ilicò antipathiam ſentit, & ute- ri everſionem percipit. Oportet igitur Medicum eſſe catum & cautum, in præſcribendis remediis, prius di- ligenter perſcrutando cujuſque Na- turam, prout per facultates huma- nas, licet.

Cum expeteret tragema, tum gra- vida, modò ne quid interſit, quod utero inimicum, tale à me præſcri- ptum, ipſi etiam gratum, id ſibi ſoli reſervans, ne quidem Ill. Dn. mari- to ejus fruendi copiam concedens.

℞. Cinnam. el. ꝑj. Nuſ. muſc. ꝑij. macis ꝑb. gal. minor. ꝑj. cardam. ꝑb. ſacch. fini. ꝑ4. M. f. Tr.

OBSERVAT. IV.

De Febre Tertianâ exquisita cum vomitu humo- rû biliôſi.

Nobilis. Dn. Philipp. Carolus de *Welden in Lapheim* / æniponti intereſſet nuptiis Archidu- calibus, vina generoſa in copiâ hau- riens, domum reverſus incidit in fe- brim 3. exquisitam, in fine paroxyſ- mi choleram haud medicam vomitu reddens, Ullmâ evocatus, præ- ſcripſi vinum laxat.

℞. R. cich. ꝑij. Garyo. gram. an. ꝑij. herb. abs. rom. card. b. cent. min. chamædr. adiât. utr. a. p. j. fol. ſen. f. f. ꝑj. Agar. rec. tro. Rhab. El. a. ꝑij. R. Jalap. ꝑij. paſſ. min. ꝑj. cinnam. ꝑj.

K

cum

cum sind. al. f. sac. pro 3. quart. vini
& lb. j. aq. cichor. alternis diebus
quart. β.

Ante prandium : à quarto paro-
xyfimo febris profuga.

Pro potu:

Dec. hord. cum pafs. & mod. cin-
nam. cum fyr. ℥. fyr. ac. citr. ℥z.
Rib. è fuc. viol. an. ℥j. M.

OBSERVAT. V.

*Febris Tertiana incipiens cum ardore sub dextro hypochon-
drio, sine ullâ notâ rigoris.*

EGo olim Febre Tertiana tentatus
citra ullum rigorem, invadente
paroxyfimo, è regione dextri hypo-
chondrii, cum ardore quodam, mo-
lesta, exin calidos vapores expiran-
tes, animadverti, haud dubiè ex ebul-
litione humoris biliosi, in venis me-
feraicis haud procul ab Epate di-
stantibus, pronata.

Cum quidam primarii Medici in
eâ sint opinione, febres suam habe-
re *visum* non ab obstructione & pu-
tredine humorum, sed variorum
humorum mixturâ & repugnantia
spirituum, exemplo olei tartari &
vitrioli, quorum contemperazione,
in signis fervor concitatur: rem ita
se in meâ febre habuisse, mihi vide-
batur plausibile & rationabile, bile
incensâ, non putrefactâ. Non tamen
inficiandum, quin plaræque febres
ab humorum effervescentiâ ex pu-
tredine causatâ, emergant.

Sitis intensa mihi magis molesta,
quàm ipsa febris: licet jam excessi-
vum annum 77. nunquam tamen si-

tim non naturalem experiri conti-
git, ut extra pastum, potum assume-
re coactus, sed febre infestante, à po-
tu mihi temperare non licuit, ut eti-
am noctu, ipso die *ἀπυρεξίας*, bibere
compulsus, & rùm demum, in meo
ergastulo didici, quàm molestum sit,
à liti torqueri.

Cum à secunda paroxyfimo usus
essem cholagogo, febris abiens nun-
quam reverfa.

℞. Mann. El. ℥vi. dif. in aq. bor. q.
β. col. ad fyr. ros. sol. d. Rhab. August.
an. ℥j. M. f. p.

Eti potio benigna, non minus 12.
secessus sat copiosi secuti; per vias
etiam urinales, vitiosos humores fe-
rosos & biliosos excretos observa-
vi, cum mihi obtigerit Natura faci-
lis solutionis.

Ad sitim restinguendam, mihi ni-
hil jucundius, nihil gratius, quàm
aqua citri. 2. poma excort. in taleo-
los secta infusa in Mēns. is. aq. font.
& suff. sacch. dulcor.

OBSER-

OBSERVAT. VI.

De Febre Tertiana notha.

UXor cujusdam Medici, fœmina obesa, ac corpulenta, phlegmaticis & biliosis scatens humoribus, ex febre Tertianâ nothâ lecto affixa, etiam meum efflagitavit consilium, cui virum medicatum præscripsi.

℞. R. cich. Garyo. Enul. polyp.
q. a. ʒij. herb. beton. hylf. prall. meliss. anth. a. p. j. abs. rom. card. b. a. m.
β. fol. fen. l. l. ʒj. agar. rec. tro. ʒiij.
Rhab. Mech. an. ʒij. cremor. Tart.
ʒ4. pall. min. ʒj. cinnam. ʒj. gal.
mi. ʒij. cum sind. al. f. sac. pro mens.
vini quart. β.

Antè prandium die *ἀνορεξίας*. Valde laudatum ob effectum & saporem sibi gratum, in præsentia sui mariti professa, vina medicata ab ipso olim ordinata tam insuavia, & odore & sapore sibi tam adversa, ut sine magno fastidio, ea haurire non potuerit, meum autem tam amicū, ut cum voluptate assumat.

Pro potu:

Dec. hord. cum pass. & cinnam.
Interdum cum syr. viol. ʒ2. vini granat. acid. ʒiβ. M.

Vena salvatella manus dextræ etiam aperta. Brevi convaluit.

OBSERVAT. VII.

A Tertianâ duplici liberatus.

Quidam juvenis 24. annorum Theologiæ Studiosus, ex Alfatia Ulmam veniens, febre tertianâ simplici nothâ est correptus, quæ brevi post ob inordinatam dietam, (inter cæteros enormes excessus, unica matutina ultra tres mensuras cerevisiæ albæ hausit) in duplicem degeneravit, cum ingenti vix satiabili siti, graviter molestans, quotidie paroxismo invadente. Cum autem febris illa proveniat, à putredine & ebullitione humoris biliosi cum pituitoso mixti, intentio eò directa, ut ambo exterminarentur.

℞. Rhab. El. ʒij. R. Jal. ʒj. crem.
Tart. ʒβ. f. p. exh. dil. in ʒiij. hydrom.

Cum *ἐν φασίᾳ* evacuatus, etiam per os rejecta virulentâ bile, cum observarem febrim tam refractariam, ut reiteratis aliquot evacuationibus non cederet, ad specificum aliquod antifebricitum confugiendum ratus, quod vi attenuandi præditum, & facultate diaphoreticâ instructum, fomentum febrile per sudores eliciendo resolveret ac discutere. Cum autem æger in tenui re, pro parcendis sumptibus, hoc *ἐν φασίᾳ* experiri placuit.

K 2

℞. Sum.

R. Summit. herb. centaur. min.
 ℥j. f. p. pro dosi. cum haustum vini
 cal. in diluculo exh.

Et ultra horam opertus, sudando
 pergat. Illo pul. per tres matutinas
 reiterato, febris profligata, nec re-
 versa.

Rarius succedit, ut febres cujus-
 cunque generis solis purgantibus &
 sanguinis missionibus cedant, quin
 alia insuper alterantia requirantur,
 quæ malam *Algiditatem*, in membro vi-
 tiosos humores generante & fomi-
 tem febrilem suppeditante, corrige-
 re, & *muco* seu inquinamentum à
 paroxysmo relictum, virtute antife-
 britica specificâ, facultate hydro-
 tica & diaphoreticâ instructa, resol-
 vere queant, aliàs in orbem redit
 malum. Id pauci observant, & mi-
 seros ægros validis pharmacis & su-
 perfluis sanguinis depletionibus, te-
 merè exagitant. Quàm noxiæ sint

purgationes & venæsectiones, præ-
 sertim sæpius repetitæ, Joh. Bapt.
 von Helmond / Toparcha & Chy-
 miater lib. de febr. illustri demon-
 strat exemplo Ferdinandi Cardina-
 lis, fratris Regis Hispan. & in Bel-
 gio Gubernatoris, qui febre Tertia-
 nâ infestatus, die 29. à decubitu, est
 defunctus. Cadavere aperto, subla-
 to corde, Epate, Pulmonibus, adeo-
 que dissectis venis & arteriis, vix
 cochlear cruoris, in thoracis cavum
 confluxerat, totum corpus per ve-
 næsectiones, purgationes, hirudi-
 num applicationes, & strictam dia-
 tam, ita exhaustum, (etsi Illustris.
 æger cibum appeteret, non tamen
 rigore medentium illius desiderio
 satisfactum,) sed nō minus Tertia-
 na suum typum servavit, usque ad
 extremum Fati diem. Casus ille albo
 calculo est notandus, ad circumspe-
 ctius procedendum.

OBSERVAT. VIII.

De febre Quartana brevi curata.

DN. Holzapffel / Capitaneus
 Reip. Ulm. ordinarius, Naturæ
 melancholicæ, facie lividâ, barbâ
 nigrâ, aliquandiu febre Quartana
 molestatus, tentatis variis mediis si-
 ne successu.

R. R. polyp. q. rec. ℥β. cich. fenic.
 rusci, aspar. a. ℥ij. herb. abs. cent. min.
 beton. culc. agrim. ceter. a. p. 2. adi-

ant. utr. a. p. j. fol. sen. f. f. ℥iβ. agar.
 rec. tro. ℥iij. Rhab. turb. al. Gumm.
 a. ℥ij. crist. tart. ℥iβ. sem. anis. gal.
 a. ℥β. cum sind. al. f. fac. pro 3. quart.
 vini, aq. beton. & cichor. a. ℥iβ.

Aliorum Medicorum opera fru-
 stranea, intra dies paucos febris re-
 misit.

OBSER-

*Febris Quartana gravis cum hydropo ascite consummato,
singulari felicitate, relegata.*

Quidam civis Ulm. ex ordine me-
chanico, febre Quartanâ fat, ve-
hementi exagitatus, prius usus ope-
râ Medici haud vulgaris, cum nihil
proficeret, pœnè quotidie per pur-
gantia procedendo, & alius quidam
concivis, ex febre Tertianâ nothâ,
valdè tumidus feliciter à me resti-
tutus, illi author ac suavor, mea præ-
sidia celebrando, ut me accersen-
dum curaret, vocatus ab eo & in il-
lius ædibus me sisto, hypocaustum
ingressus, agrum offendo non tan-
tum febre Quartanâ occupatum,
sed & hydropo ascite consummato,
detentum, rei sermonem mecum
sociare cœpit, mirè erat conquestus
de prioris Medici medendi proces-
su infausto, si in illius curâ pergen-
dum, sibi moriendûm præsumens.
Cognitâ tantâ querelâ, hærebam
ego in suspensio, num consultum in-
choare curam, veritus, si ea non suc-
cederet ex voto, ne itidem ut prior
Medicus incurrerem in repræhen-
sionem, & Theoninis dentibus me
arrodendum exponerem. Eo magis
eram anceps ac dubius, dum obser-
vo, hydropem ascitem in summo
gradu conjunctum, totum abdomen
in tumorem ingentem sublatum,
inftar ventris gravidæ jam partui vi-

cinæ, utraque crura à summo usque
ad imum magnâ mole districta, scro-
tum vastum ad capitis magnitudi-
nem accedens. Hisce præ oculis lo-
catis, hæsitare cæpi, num quid phar-
maci præscribendum, vel potius, ad
præcavenda sinistra diæteria & fa-
mam sartam tectam conservandam,
prognosticis æger relinquendus,
cum morbus videretur supra præsi-
dia humana: aliquandiu inter spem
ac metum consistens, tandem animo
reassumpto, morbi periculum expo-
no, meam fidelem operam polli-
ceor, modò ipse debitum præster
obsequium. Ille salutis, ego laudis
avidus, uterque suum fecit officium.

Primò ordinatum vinum medi-
catum.

℞. R. polyp. q. rec. ꝥß. fœnic. ru-
sci, aspar. asari. an. ꝥij. herb. abs. rom.
cent. min. chamædr. cusc. agrim. ce-
ter. adiant. utr. a. m. ß. fol. sed. fl. ꝥj.
agar. rec. tro. ꝥiij. Rhab. ꝥij. cort.
frangul. ꝥ4. crist. Tart. ꝥiß. sem. anis.
gal. min. a. ꝥ4. f. sac. pro ꝥ quart. vini,
aq. beton. card. b. a. lb. ß.

Alternis diebus quart. ß. ante
prandium.

Corpore evacuato:

℞. R. asari. m. iß. R. Genti. ꝥiij.
herb. card. b. cent. min. chamædr.

K 3

a. m.

a. m. 2. concisa dec. in aq. card. b. & vini. a. mens. β.

Singulo diluculo quart. β. cal. assumebat, in lecto pro virium tolerantia sudans. Intra 12. dies æger & à febre & ab hydrope liber ac immunis evasit, quod omnium visitantium opinio, & ego primitus, pro

impossibili æstimabam. Exin apparet, in Medicinâ factitandâ, Fortunam dominari, dependentem à nutu Altissimi, qui cogitationes & consilia eò dirigit, si hominem saluum velit, quo ejus afflatu succurrant, accommodata præsidia.

OBSERVAT. X.

Febre Quartana refractaria etiam emetico antimoniâli non cedens.

DN. Vitus Wickius, in militiam Profectus, in Ungariâ adversus Turcas, Vexilliferi munere functus, eo bello confecto, ad patrios Lares redux, febre Quartanâ est correptus, & cum esset in assumendis remediis valdè immorigerus, etiam aliis grata averfando, proposui rotulam exiguo pulvisculo constantem sacch. mixtam, & jucundam, sed cujus operatio, sat valida, sursum & deorsum, bihorii spacio, absolvenda, modo velit obsequium præstare, tum ille regessit, si palato sit accepta, se libenti animo pariturum. Fuit præparata & oblata, cum autem secundum meum effatum, intra duas horas non capisset operari, mihi per ancillam significari jussit, se vereri, nè illius medicamenti *integritas* sit frustranea, cum nè minimam alterationem, aut commotionem sentiret. Eò cognito, ipse in ædes illius me con-

tuli, & dum sella lecto vicinæ infideo, querelas de irrito medicamento effectu, audivi, & jussi aliquantulam sustinere patientiam, etsi operatio opinione nostra diutius dilata, vix credendum, eam penitus sublata, isto colloquio semihoræ spacio durante, operatio *ànu & nâtu* secuta, præsertim ingens copia biliosorum humorum per vomitum rejecta, ut ego anxius, ne ob exorbitantiam, aliquid immineret periculum, sed Deus id avertit, & ille operationem æquo animo tulit.

Etsi verò antimoniâ facultas in abigendâ Quartanâ etiam à majorum Gentium Medicis celebrata, & in illo subiecto, magna excrementitiorum humorû saburra per utrumque guttur eliminata, febris tamen non recessit, quin refractaria sat diu perseverarit, dum victas dedit manus. Exin relucet, quàm incertè sint

non

non raro Medicorum observationes, dum uno eodemque morbo laborantes, consimili remedium genere, non possunt restitui in integrum, quin saepius contingat, ut uni proficuum, alteri infructuosum, pro diversitate Naturarum & varietate causarum morbificarum.

Rotulae tales erant:

℞. Vitri antimon. hyacinth. gr.
4. gumm. trag. ℥j. sac. fini. in aq. ros.
diss. ℥ij. ol. anisi. gut. 2. f. conf. unius
rotulae.

Et si rarius succedat, ut febres intermittentes qualescunque solis purgantibus cedant, quin alia insuper alterantia requirantur, quae malam *Albidionem* in membro vitiosos humores generante, & fomitem febrilem subministrante corrigere, & *pusillum* seu inquinamentum à paroxysmo relictum, specifica virtute antifebricitatis, discutere ac resolvere, queat: aliàs in orbem redit malum.

OBSERVAT. XI.

Febris Quartana unico pul. purgante evicta.

Cum cujusdam Nobilis Officialis aliàs Natura sit robusta praeditus & difficilis alui, diu Quartana febris laborasset, aliis in cassum exhibitis, isto pul. expugnata, succeda-

ne admodum largâ vitiosorum humorum, excretionem.

℞. R. Jalapæ. ℥4. diagr. præp. gr.
vi. crem. Tart. ℥β. f. p. diss. cum hydrom. ℥ij. M.

OBSER-